

KODEKS SUDIJSKE ETIKE¹

UVOD

Ovaj kodeks razrađuje temeljne standarde etičkog ponašanja sudija u Bosni i Hercegovini. Svrha ovog kodeksa je da pomaže sudijama kada su suočeni sa etičkim i profesionalnim dilemama, a izvršnoj i zakonodavnoj vlasti i javnosti da bolje razumiju i podrže pravosuđe.

Nezavisno pravosuđe predstavlja pravo svakog građanina u Bosni i Hercegovini. Sudija ima slobodu da pošteno i nepristrasno odlučuje na osnovu zakona i dokaza, bez ikakvog pritiska ili uticaja. Dužnost sudija je da podržavaju i brane sudijsku nezavisnost, ne kao privilegiju sudijske funkcije, nego kao Ustavom zagarantovano pravo svakome da o njegovom sporu raspravljaju i odlučuju nepristrasne sudije.

ETIČKI PRINCIPI

1. NEZAVISNOST

Nezavisnost pravosuđa predstavlja preduslov za vladavinu prava. Sudija obavlja sudijsku funkciju nezavisno, na osnovu zakona i vlastite procjene činjenica, podržavajući nezavisnost pravosuđa sa individualnog i institucionalnog aspekta.

Primjena:

1.1 Sudija je u obavljanju svoje funkcije nezavisan u odnosu na zakonodavnu i izvršnu vlast, javnost, medije i druge institucije društva, kao i u odnosu na konkretne stranke u postupku.

1.2 Sudija ne smije imati neprikladnih veza sa zakonodavnom i izvršnom vlasti, tako da javnost mora imati predodžbu o nepostojanju takvih veza ili uticaja.

1.3 Sudija je u obavljanju svoje funkcije nezavisan i od svojih kolega.

1.4 Sudija podstiče i podržava mehanizme i mjere zaštite, koje imaju za cilj održavanje i jačanje institucionalne i operativne nezavisnosti pravosuđa.

1.5 Sudija promoviše visoke standarde sudijskog ponašanja u cilju jačanja povjerenja javnosti u pravosuđe.

1.6 Sudija će odbiti svaki pokušaj uticaja na njegove odluke i izvan sudskog postupka.

2. NEPRISTRASNOST

---

¹ “Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 13/06 i 24/15.
Tekst koji je **boldiran** je dopuna Kodeksa objavljena u „Službenom glasniku BiH“, broj 24/15.

Sudija obavlja svoju funkciju i tretira sve strane u predmetu bez favorizovanja, pristrasnosti i predrasuda. Nepristrasnost se odnosi ne samo na odluku, nego i na postupak donošenja te odluke.

Primjena:

2.1 Sudija se ponaša u sudu i van suda na način da održava i unapređuje povjerenje javnosti i stranaka u nepristrasnost tog sudije i pravosuđa u cjelini.

2.2 Sudija se ponaša, u svojim privatnim ili službenim poslovima, na takav način da prilike u kojima bi bilo neophodno izuzeti ga iz sudskog postupka, svede na najmanju moguću mjeru.

2.2.1. Sudija može učestvovati u građanskim, dobrotvornim i vjerskim aktivnostima, pod slijedećim uslovima:

(a) da izbjegava svaku aktivnost ili vezu koja bi se mogla nepovoljno odraziti na njegovu nepristrasnost ili bi ga mogla omesti u vršenju sudijske funkcije;

(b) da ne koristi prestiž svog položaja za prikupljanje sredstava, osim u sudske ili dobrotvorne svrhe;

(c) da izbjegava svako učešće u aktivnostima koje bi mogle rezultirati sudskim sporovima;

(d) da ne daje pravne, niti savjete u vezi finansijskih ulaganja.

2.2.2. Sudija se uzdržava od članstva u grupama i organizacijama ili učešća u javnim diskusijama kojima se, po mišljenju javnosti, podriva povjerenje u nepristrasnost sudije i pravosuđe uopšte.

2.2.3. Sudija neće:

(a) biti član političkih stranaka;

(b) prisustvovati političkim skupovima i manifestacijama;

(c) davati priloge političkim strankama ili kampanjama;

(d) javno učestvovati u kontroverznim političkim diskusijama, osim po pitanjima koja se direktno tiču rada sudova, nezavisnosti pravosuđa ili fundamentalnih aspekata sprovođenja pravde;

e) potpisivati peticije koje bi mogle imati uticaja na neku političku odluku.

2.2.4. Sudija se uzdržava od ponašanja koje bi moglo kod javnosti izazvati utisak da je sudija politički aktivan.

2.2.5. Sudija će uzeti u obzir da bi politička aktivnost članova njegove uže porodice mogla imati uticaja na javnu predodžbu o njegovoj pristrasnosti, u kom slučaju će zatražiti svoje izuzeće.

2.3 Sudija, u svojim ličnim odnosima s pripadnicima pravne profesije, izbjegava situacije koje bi opravdano mogle izazvati sumnju u njegovu nepristrasnost.

2.4 Sudija ne daje bilo kakav komentar u javnosti ili privatno, kako u vezi predmeta u kojem postupka, tako i predmeta u kojem bi mogao postupati, a koji bi opravdano mogao izazvati sumnju u njegovu nepristrasnost.

2.5 Sudija će zatražiti svoje izuzeće ako kod javnosti može stvoriti utisak da nije u stanju odlučivati o predmetu nepristrasno, kao i kada to sam ocijeni.

3. JEDNAKOST

Sudija poznaje i poštuje različitosti u društvu, a koje se naročito odnose na rasu, boju kože, spol, vjersku pripadnost, nacionalno porijeklo, društveni stalež, invalidnost, starosnu dob, bračni status, seksualno opredjeljenje, socijalni i ekonomski status i druge kriterije, i odnosi se prema svim osobama s kojima ima profesionalne kontakte sa jednakim poštovanjem.

Primjena:

3.1 Sudija u obavljanju svoje funkcije neće riječima niti ponašanjem pokazivati naklonost ili predrasude prema bilo kom pojedincu ili grupi.

3.2 Sudija obavlja svoju funkciju tako da osigura jednak tretman učesnika u postupku.

3.3 Sudija neće dozvoliti strankama, sudskom osoblju i drugim licima koja su pod njegovim nadzorom, da bez opravdanog razloga različito tretiraju ostale učesnike u postupku .

4. INTEGRITET I DOLIČNO PONAŠANJE

Sudija se ponaša moralno, dostojanstveno i u skladu sa dignitetom funkcije koju obavlja.

Primjena:

4.1. Sudija, kao predmet stalnog nadzora javnosti, slobodno i voljno prihvata ograničenja koja mu nameće funkcija koju obavlja.

4.2 Sudija se ponaša na način da afirmiše povjerenje javnosti u integritet pravosuđa.

4.3 Sudija, kao i svaki drugi građanin, ima pravo na slobodu izražavanja, misli, svijesti, vjeroispovijesti, udruživanja i okupljanja, ali da se u ostvarivanju tih prava, uvijek ponaša

na takav način da očuva dignitet sudijskog položaja, nepristrasnost i nezavisnost pravosuđa.

4.4 Sudija ne smije ispoljavati bilo kakvu vjersku, političku, nacionalnu ili drugu pripadnost za vrijeme vršenja službenih dužnosti.

4.5. Sudija neće dozvoliti da njegovi finansijski interesi, kao i finansijski interesi članova njegove uže porodice negativno utiču na dignitet funkcije koju obavlja.

4.6 Sudija neće dozvoliti da njegovi porodični, društveni i drugi odnosi nedolično utiču na vršenju sudijske funkcije.

4.7 Sudija neće koristiti prestiž sudijske funkcije, niti dozvoljavati drugima da ga koriste u privatne interese.

4.8 Povjerljive informacije, koje dobije prilikom vršenja funkcije, sudija neće koristiti niti otkrivati u druge svrhe.

4.9 Sudija može učestvovati u aktivnostima koje nisu direktno povezane sa obavljanjem sudijske funkcije, ukoliko takve aktivnosti ne umanjuju dignitet funkcije ili se na drugi način ne mijesaju u izvršavanje te funkcije u skladu sa ovim Kodeksom, kao naprimjer:

(a) pisati, predavati, podučavati i učestvovati u naučnim, kulturnim i stručnim aktivnostima vezanim za pravo, pravni sistem, te sprovođenje pravde;

(b) učestvovati na javnim raspravama koje se odnose na pravo, pravni sistem i sprovođenje pravde;

(c) biti član vladinih komisija, odbora i savjetodavnih tijela, ako takvo članstvo nije u suprotnosti sa javnim utiskom o nepristrasnosti i političkoj neutralnosti sudije.

4.10 Sudija može formirati ili biti član udruženja sudija, ili drugih organizacija koje zastupaju interese sudija.

4.11 Sudija i članovi njegove uže porodice neće tražiti niti prihvatati poklone, oporuke, pozajmice i druge usluge vezane za postupanje ili propuštanje u obavljanju sudijske funkcije, niti će to svjesno dozvoliti sudskom osoblju ili drugima koji su pod njegovim nadzorom.

4.12 U skladu sa zakonskim propisima koji regulišu dužnost prijavljivanja poklona, sudija može primiti simboličan poklon, nagradu ili korist, u skladu sa prilikom u kojoj se oni daju, pod uslovom da se taj poklon, nagrada ili korist ne mogu opravdano smatrati za pokušaj uticanja na sudiju u obavljanju sudijske funkcije, ili na drugi način stvarati utisak u javnosti o pristrasnosti sudije.

4.13 Sudija neće dopustiti da pripadnik pravne profesije koristi njegovu kuću ili stan kao ured.

4.14 Sudija u obavljanju svoje funkcije u sudnici nosi sudijsku togu i prikladno je odjeven u svim ostalim prilikama.

5. STRUČNOST I ODGOVORNOST PREMA POSLU

Sudija održava visok nivo profesionalne sposobnosti i obavlja svoju funkciju stručno, savjesno, marljivo i efikasno.

Primjena:

5.1 Sudijska funkcija ima prioritet nad svim ostalim aktivnostima sudije.

5.2 Sudija će posvetiti svoju profesionalnu djelatnost svojim dužnostima, koje uključuju ne samo obavljanje sudijske funkcije, nego i ostale poslove relevantne za poslovanje suda.

5.3 Sudija stalno održava i unapređuje svoje znanje, vještinu i lične kvalitete, u cilju adekvatnog obavljanja sudijske funkcije.

5.4 Sudija prati relevantnu praksu u međunarodnom pravu, što obuhvata međunarodne konvencije i druge instrumente kojima se ustanovljavaju norme za zaštitu ljudskih prava.

5.5 Sudija obavlja svoju funkciju na efikasan i zakonit način, u razumnom roku.

5.6 Sudija obavlja svoju funkciju strpljivo, dostojanstveno i korektno, kako u odnosu prema strankama u postupku tako i u odnosu prema ostalim licima sa kojima dolazi u profesionalni kontakt, i takvo postupanje zahtjeva od pravnih zastupnika, sudskog osoblja i ostalih koji su pod njegovim nadzorom.